

SİYASAL KAYITSIZLIĞI AŞMADA GÜVEN VE YETERLİĞİN ROLÜ: ÜNİVERSİTELİ GENÇLER ÖRNEĞİ

Gökçe ÖZKILIÇCI¹

Öz

Bu çalışma, üniversite öğrencileri arasında yaygınlaşan siyasi kayıtsızlık olgusunu siyasi yeterlik algısı ve siyasetçilere duyulan güven bağlamında incelemektedir. Demokratik toplumların sağlıklı işleyişi için gençlerin siyasete aktif katılımı önemlidir. Ancak gençler arasında siyasete yönelik ilgi eksikliği giderek artmaktadır. Araştırmaya, 18-29 yaş ($Ort_{yaş} = 20.83$, $SS = 2.32$) aralığında toplam 353 üniversite öğrencisi yüz yüze ve çevrimiçi olarak anketleri doldurarak katılmıştır. Katılımcılara Politik Yeterlik Ölçeği, Siyasal Kayıtsızlık Ölçeği ve Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği Ölçeği uygulanmış, veriler SPSS programı ve PROCESS eklentisi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, politik yeterliğin doğrudan siyasi kayıtsızlık üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını, ancak siyasetçilere duyulan güvenin bu ilişkiyi düzenleyici bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Özellikle güven düzeyi yüksek bireylerde, politik yeterlik arttıkça siyasi kayıtsızlık daha keskin şekilde azalmaktadır. Bu da gençlerin siyasete olan ilgisini artırmak için yalnızca bilgi ve yeterlilik değil, güven inşasının da kilit önemde olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, demokratik katılımın güçlendirilmesi için üniversite ortamlarında güvenli siyasi tartışma alanlarının oluşturulması, şeffaflık ve hesap verebilirliğin teşvik edilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Ayrıca, siyasi temsilcilerin gençlerin ihtiyaç ve beklentilerine daha duyarlı olmasının gençlerin sisteme olan bağlılıklarını güçlendirebileceği düşünülebilir. Çalışma, gençlerin siyasi katılımını artırmak isteyen politika yapıcılar, eğitimciler ve sivil toplum aktörleri için önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Siyasal kayıtsızlık, politik yeterlik, güven, gençlik katılımı, üniversite öğrencileri
JEL Sınıflaması: D72, D91, Z13

THE ROLE OF TRUST AND POLITICAL EFFICACY IN OVERCOMING POLITICAL APATHY: A CASE STUDY OF UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

This study examines political apathy among university students, emphasizing the roles of perceived political efficacy and trust in elected officials. Youth engagement is critical for democratic sustainability, necessitating an understanding of factors contributing to political disinterest. The sample comprised 353 students aged 18–29 ($Age = 20.83$, $SD = 2.32$), who completed surveys online and in person. Participants responded to the Political Efficacy Scale, Political Apathy Scale, and Trust in Elected Officials Scale. Data analysis utilized SPSS and the PROCESS macro. Findings reveal that political efficacy alone does not significantly predict political apathy. However, trust in elected officials moderates this relationship: among those with higher trust, increased political efficacy correlates with greater reductions in apathy. These results indicate that fostering political interest in youth requires both enhancing their sense of efficacy and rebuilding trust in political institutions and actors. The study underscores the need for safe, inclusive spaces for political dialogue in universities and advocates for transparency and accountability in governance. It also highlights the importance of political representatives addressing young people's expectations to strengthen their connection to the political system. The findings provide valuable insights for policymakers, educators, and civil society organizations to promote youth political engagement and bolster democratic participation.

Keywords: Political apathy, political efficacy, trust, youth participation, university students
JEL Classification: D72, D91, Z13

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Fenerbahçe Üniversitesi, gokce.ozkilicci@fbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6451-7952

1. Giriş

Üniversite öğrencileri geleceğin karar vericileri ve potansiyel liderleridir. Siyasi yetkinliklerini ve siyasi kurumlara olan güvenlerini artırmak, bilinçli ve aktif vatandaşlığı teşvik ederek daha sağlam demokratik süreçlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir. Öğrenme ve toplumsal gelişim merkezleri olarak üniversiteler, öğrencilerin demokratik süreçlere aktif katılım için önemli olan siyasi farkındalık, tutum ve davranışları geliştirebilecekleri bir ortam sağlayabilir (Kiess, 2021; Parreira ver ark., 2023). Bu katkı yalnızca kişisel gelişimleri için değil aynı zamanda toplumdaki daha geniş demokratikleşme süreci için de hayati önem taşımaktadır. Üniversite öğrencilerini siyasi söyleme aktif olarak katılmaya teşvik etmek, toplum içindeki demokratik değerleri ve süreçleri önemli ölçüde güçlendirebilir.

Siyasi kurumlara duyulan güven, demokratik yönetimin temel yapı taşlarından biri olduğundan, bu güvenin yükseköğrenim sürecindeki belirleyicilerini analiz etmek, genç yetişkinler arasındaki genel siyasi davranış eğilimlerine dair önemli ipuçları sunabilir (Kim, 2018; Serebryakov, 2022). Araştırmalar gençlerin genellikle daha düşük katılım oranlarına sahip olmasına rağmen, bu durumun kaynağının sadece ilgisizlikten değil, daha ziyade bir dizi bağlamsal, sistemsel ve katılımı ilgili faktörlerden kaynaklandığını göstermektedir (Cammaerts ve ark., 2014; Fieldhouse ve ark., 2007; Kitanova, 2019). Eğitim düzeyinin yanı sıra, ekonomik durum (Verba ve ark., 1995), siyasi kurumlara duyulan güven (Kiess, 2021; Schulz, 2024), dijital iletişim teknolojilerinin yükselişi (Loader ve ark., 2014; Tang ve ark., 2024), sosyal ve politik çevrenin (Yaakub ve ark., 2023) etkisi gençlerin siyasete duydukları ilginin şekillenmesinde rol oynamaktadır. Gençlerin siyasete katılımlarını etkileyen temel faktörleri anlamak, demokratik katılımı teşvik etmek ve bu demografiyle ilgili sorunları ele almak bakımından oldukça önemlidir. Üniversite öğrencileri arasındaki siyasi kayıtsızlığı etkili bir şekilde ele almak için, güven ve siyasi yeterliliğin katılımlarını etkilediği altta yatan mekanizmaları açıdan büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma, siyasal katılımın geleceği için kritik bir grubu temsil eden üniversite öğrencilerine odaklanarak siyasalere duyulan güven, siyasi yeterlilik ve siyasi kayıtsızlık arasındaki karmaşık ilişkileri araştırmayı amaçlamaktadır. Genç seçmenler arasındaki siyasi kayıtsızlık, gerek Türkiye’de gerekse pek çok ülkede siyasi söylemde önemli bir endişe olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durumun kökenlerini anlamak, gençler arasında azalan seçmen katılımını ve sivil katılımı tersine çevirmeye yardımcı olabilir.

2. Kavramsal Çerçeve

Siyasi süreçlere ilgi veya katılım eksikliği ile karakterize edilen siyasi kayıtsızlık, özellikle genç yetişkinler arasında demokratik toplumlar için önemli bir zorluk teşkil etmektedir (Al-odat vd., 2023; Dahl ve ark., 2018). Fox (2015) siyasi kayıtsızlığı -ister gençlerin yaşam döngüsündeki aşamalarından, ister siyasi bilgi kaynaklarıyla etkileşimlerinin eksikliğinden veya ikisinin bir kombinasyonundan kaynaklansın- siyasete ilgi duyma arzusunun veya motivasyonunun eksikliği olarak tanımlamaktadır. Geçmişte kayıtsızlık sadece oy kullanmama olarak görülürken, günümüzde ilgisizlik, motivasyon kaybı ve siyasete duyulan güvensizlikten kaynaklanan isteksizlik biçimlerini de kapsamaktadır (Eroğlu, 2023).

Siyasi kayıtsızlık, üniversite düzeyinde giderek artan bir endişe olarak tanımlanan öğrencilerin yurttaşlık ve siyasi faaliyetlere sınırlı katılımını ifade etmektedir (Jones, 2002; Atroszko, 2014). Gençlerin siyasete yönelik tutumları, hem güvensizlik hem de umut içeren karmaşık bir yapı sergilemektedir (Ellison ve ark., 2020). Araştırmalar, birçok üniversite öğrencisinin siyasi süreçlere katılma konusunda güçlü bir istek duyduğunu ancak yetersiz bilgi ve siyasi temsilcilerden algılanan kopukluk gibi sistemik engellerle karşı karşıya olduğunu ve bunların ilgisizliğe (Ör; oy verme gibi geleneksel siyasi faaliyetlere katılma isteklerinde belirgin düşüş) yol açtığını göstermektedir (Grassi ve ark., 2024; Saha ve Print, 2010; Winsvold ve ark., 2024).

Siyasi kurumlara ve süreçlere güven eksikliği, bireylerin seslerinin duyulmadığını veya sistemin onların ihtiyaçlarına yanıt vermediğini düşünmeleri nedeniyle katılım süreçlerinden kopmalarına ve kayıtsızlığa yol açabilir (Lissitsa, 2021; Loveless, 2013). Çaresizlik hissi ve yozlaşmış bir siyasi sistem algısı gibi dış etkenler artan ilgisizliğe katkıda bulunarak, başarısız katılımın daha fazla kopuşa yol açtığı bir döngü yaratmaktadır (Bliuc ve ark., 2024; Sarfaraz ve ark., 2012). Siyasi kayıtsızlığın genellikle seçilmiş yetkililer arasında algılanan hesap verebilirlik eksikliğinden kaynaklandığı vurgulanmaktadır (Akoji, 2024; Keefer ve ark., 2021). Siyasi güveni artırmak, demokratik yönetimde vatandaş katılımını canlandırmak için gerekli olan şeffaflık ve hesap verebilirlik yoluyla sağlanabilir. Bu yolların sağlanmaması demokrasiyi, vatandaşların pasif seyirciler haline geldiği, siyasi temsilcilerini ve kolektif bilinçlerini kaybettiği bir sisteme dönüştürebilir (Rawson, 2014). Bir başka deyişle, siyasi kurumlara/temsilcilere duyulan güvenin aşınması, azalan vatandaş katılımının siyasi kayıtsızlığı daha da derinleştirdiği ve demokratik meşruiyetin azalmasına yol açtığı bir kısır döngü yaratabilir.

Siyasi kayıtsızlık, düşük seçmen katılımına, sınırlı vatandaş katılımına ve siyasi kurumların elitlerin eline geçmesine yol açarak demokratik ilkeleri ve hesap verebilirliği zayıflatmaktadır (Akoji ve Richard, 2024; Folu, 2020; Nwambuko ve ark., 2024). Birçok öğrenci, siyasi temsilcileri genç nesillerin gerçeklerinden uzak olarak algılamaktadırlar. Yetersiz bilgi, teşvik eksikliği ve siyasi temsilcilerden veya kurumlardan algılanan kopukluk yer alır ve bu da siyasi sistemlere karşı ilgisizliğe veya güvenin azalmasına yol açabilir. Bu algılanan kopukluk, gençlerin seslerini ve politika yapım süreçlerindeki çıkarlarını önceliklendirmeyen siyasi kültürler tarafından daha da kötüleştirilmektedir (Kim, 2018). Aynı zamanda, siyasi temsilcilerden algılanan kopukluk, siyasi süreçlerin ihtiyaçlarına tepkisiz olduğuna dair inancı güçlendirerek, bir dışlanma hissine katkıda bulunabilir (Heinencke ve ark., 2016; Milburn-Shaw ve Walker, 2017). Bu tür tutumlar gençlerin sistemin onları temsil etmediğini ve onlar için önemli olan konuların temsilcileri tarafından gün yüzüne çıkarılması gerektiğini düşünmelerine neden olabilir. Gençler siyasi sistemi duyarlı ve meşru olarak algıladıklarında ise ilerici değişimi savunarak siyasi süreçlere yatırım yapma olasılıkları yükselebilir (Yaakub vd., 2023).

Kişinin eylemlerinin siyasi süreçleri etkileyebileceğine dair inancı kapsayan siyasi yeterlik, salt politik bilginin ötesine uzanmakta ve becerileri, tutumları ve politik bilgileri eleştirel bir şekilde analiz etme kapasitesini kapsamaktadır (Schulz, 2024). Aynı zamanda bireylerin sivil hayata katılma motivasyonunda önemli bir rol oynamaktadır (Ro vd., 2022). Craig'in (1979) ifade ettiği gibi siyasi yeterlik, siyasal güven ile ilişkili olan ve siyasal eylemin psikolojik temellerini daha iyi anlamaya yardımcı olan belirgin bir tutumsal boyut olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üniversiteler, eğitimin yanı sıra sivil katılım girişimlerine öncelik vererek, yalnızca siyasi olarak bilinçli olan değil, aynı zamanda demokratik süreçlere katılmaya motive olan öğrenci neslinin etkili şekilde yetişmesini sağlayabilir (Hollister ve ark., 2008; Yu ve Wang, 2025). Üniversite öğrencilerinin siyasi katılımı, siyasi yeterlilik olarak bilinen güven ve yeterlilik duygularından önemli ölçüde etkilenmektedir. Çoğu kişi için siyasi kayıtsızlık hissi, bireysel çabalarının önemsiz olduğuna dair inançtan kaynaklanmaktadır. Ancak siyasi sistemi anlama ve bu sistem içinde hareket etme yeteneklerine olan inançları yüksek olan gençlerin oy verme, mitinglere katılma veya savunuculuk çabalarına katılma gibi çeşitli siyasi faaliyetlere katılma olasılıkları daha yüksektir (Chen ve Madni, 2024; Jenkins ve ark., 2003; Levy ve Akiva, 2019; Teorell, 2006). Örneğin, Çinli üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bir çalışmada (Zhao ve Cao, 2024), yüksek etkililik hissi olanların kamu işleri ve siyasal sürece katılımında daha aktif

oldukları, düşük etkililik hissi taşıyanların ise siyasi kayıtsızlık eğilimi gösterdiği bulunmuştur.

Güncel çalışmalar siyasi yeterliğin gençlerin katılımı için çok önemli olduğunu göstermekte ve düşük siyasi yeterliğin vatandaşları demokratik uygulamalardan uzaklaştırabileceğini vurgulamaktadır (Levy, 2013; McDonnell, 2019). Dolayısıyla, gençler arasında siyasi etkinliğin artırılmasının, artan sivil katılıma ve daha güçlü bir demokratik topluma yol açabileceği söylenebilir (Sohl, 2010). Ancak, toplumdaki eşitsizlik ve adaletsizlik algıları hem güveni hem de etkinliği azaltarak şüpheye ve siyasi hayattan çekilmeye yol açmaktadır (Coleman, 2012; Loveless, 2013). Çeşitli araştırmalardan elde edilen bulgular, gençlerin siyasi katılımında bu durumun yol açtığı paradoksu ortaya koymaktadır: Birçok öğrenci resmi siyasi sistemlerle ilgili hayal kırıklığı yaşarken, sosyal medya platformlarında giderek daha fazla aktif olmakta ve bu durum siyasi ifadenin nasıl ortaya çıktığı konusundaki değişime işaret etmektedir (Froiland, 2015; Longo ve Meyer, 2006).

Hayal kırıklığına uğramış ve kayıtsız vatandaşların inançlarının aksine, birçok genç demokratik yaşama katılmak için güçlü bir istek duymaktadır; ancak bu istek mevcut demokratik kurumlar ve söylemler tarafından yetersiz bir şekilde karşılanmaktadır (Cammaerts ve ark., 2014). Siyasi söylemlerini geliştirmek için kendine zemin bulamayan ve kendilerini etkisiz hisseden gençler seslerini duyurabilmek adına sosyal medya araçları başta olmak üzere çeşitli mecralara yöneliyorlar. İlginç biçimde, seçilmiş yetkililer ile çeşitli sosyal ağ platformlarında etkileşime girmenin o kişilere yönelik duyulan güveni artırdığını ve bunun özellikle üniversite öğrencileri için önemli olabileceğini gösteren çalışmalar da mevcuttur (DePaula, 2023; Zúñiga ve ark., 2024). Bu durum, yöneticilere duyulan güvenin gençlerin siyasete duydukları ilgiyi etkileme konusunda önemine dikkatleri çekmektedir. Vatandaşlar siyasi liderlerin ve temsilcilerin kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerini gözlemledikçe, siyasi katılıma olan eğilimleri azalmaktadır (Hetherington, 1999). Güven yüksek olduğunda, ister dijital bilgi kaynaklarında ister siyasi kurumlarda olsun, genç vatandaşlar seçim süreçlerine ve toplumsal faaliyetlere katılmaya daha meyilli olmaktadır (Guo, 2022; Oosterhoff ve ark., 2018). Düşük siyasi güven ortamlarının ise vatandaşlar arasında hem ilgisizliği hem de kopukluğu beslediği ve siyasi ilgisizliği etkili bir şekilde artırdığı görülmüştür (Meer, 2017). Bu nedenle, öğrencilerin görüşlerini ifade etmelerini ve farklı bakış açılarıyla etkileşime girmelerini teşvik etmek için siyasi diyalog için güvenli alanlar sağlamak oldukça önemlidir.

Türkiye bağlamında siyasi etkinlik hissi ile siyasi katılım arasındaki etkileşimin incelenmesi, “demokratik bir rejim” içerisindeki siyasi kayıtsızlık düzeyi, yurttaşların siyasi etkinliğe

yönelimi ve siyasal aktörlere duyulan güvenin dinamiklerini anlamak açısından önemli ampirik ve kuramsal katkılar sunabilir. Bu tür analizler, Türkiye’de siyasal katılımın niteliğine ışık tutarken, hem yerel yönetim pratiklerine hem de uluslararası akademik ve siyasal değerlendirmelere yönelik anlamlı çıkarımlar sağlayabilir.

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencileri arasındaki siyasete kayıtsızlık olgusunu, siyasi yeterlilik ve siyasetçilere duyulan güven ile ilişkisini inceleyerek araştırmaktır. Demokratik sistemlerin sağlıklı kalabilmesi için, siyasi ilgisizliğin nedenlerini kavramak oldukça önemlidir. Bu çalışma, siyasi faaliyeti teşvik edebilen veya engelleyebilen psikolojik faktörlere ışık tutarak bilgili ve motive bir gençlik yetiştirmenin demokrasiye sağlayacağı potansiyel faydaları ortaya koyması bakımından fayda sağlamayı amaçlamaktadır.

Siyasi kayıtsızlığın dinamiklerine ışık tutan bu çalışma, demokratik toplumları güçlendirmek için siyasetle ilgili ve yetkin gençler yetiştirmenin önemini vurgulamakta ve aynı zamanda çeşitli akademik alanlardan ve geçmişlerden gelen öğrencilerin deneyimlerine bakarak, bu önemli grup arasında siyasi katılımın artmasını teşvik etmenin önündeki engellerin bir kısmını belirlemeyi hedeflemektedir. Bu hedeften yola çıkarak "Üniversite öğrencileri arasında gözlemlenen siyasete kayıtsızlık düzeyi, bireysel siyasi yeterlilik algısı ve siyasetçilere duyulan güven ile nasıl ilişkilidir?" sorusuna cevap bulmaya çalışılacaktır.

3.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmaya başlamadan önce Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’na başvuru yapılmış ve 10.03.2025 tarih ve 2025/3-8 FBU protokol numaralı karar ile Etik Kurul onayı alınmıştır. İzin alındıktan sonra 2-23 Nisan 2025 tarihleri arasında katılımcılara hem çevrimiçi hem de yüz yüze olacak şekilde ulaşılmıştır. Veri toplama işlemi bittiğinde toplam 380 katılımcıya ulaşılmıştır. Ardından veri temizliği işlemi gerçekleştirilmiştir. Kontrol sorularına doğru yanıtlar vermeyen ve uç değerlerde olan veriler temizlendikten sonra toplam 353 katılımcı ile analiz işlemine geçilmiştir. Özetle bu çalışma, İstanbul’un değişik semtlerinde ikamet eden 353 kişilik yetişkin örneklemeden elde edilen veriler ile gerçekleştirilen nicel analizin sonuçlarını içermektedir.

Yaşları 18 ila 29 (Ort_{yaş}: 20.83 ± 2.32) arasında olan ve üniversite eğitimine devam eden 215’i kadın (%60,9), 138’i erkek (%39,1) katılımcıdan elde edilen veriler analize dahil edilmiştir.

Gelir durumuna ilişkin soruya verdikleri yanıtta göre katılımcıların yarıya yakını (%55) gelirinin giderine denk olduğunu; %9,6'sı gelirinin giderinden az olduğunu, %35,4'ü ise gelirinin giderinden fazla olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların politik olarak kendilerini nerede konumlandıkları sorusuna verdikleri yanıtta göre yaklaşık yarısı sol (%52,1) cevabını verirken; 124 katılımcı merkez (%35,1) ve 28 katılımcı (%12,7) ise sağ cevabını vermişlerdir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama işlemine geçmeden önce katılımcılara araştırmanın amacını açıklayan bir bilgilendirme yazısı sunulmuştur. Ardından, araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlanmış ve tüm katılımcılar araştırma kapsamında elde edilen verilerin kullanımına ilişkin onam formuna imza atmışlardır. Katılımcılara sırasıyla “Politik Yeterlik Ölçeği”, “Siyasal Kayıtsızlık Ölçeği”, “Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu”nda yer alan sorular sorulmuştur.

3.3.1. Politik Yeterlik Ölçeği: Campell, Gurin ve Miller'in (1954) geliştirdiği ve Türkçe'ye uyarlama çalışmasının Toğan (2006) tarafından yapıldığı Politik Yeterlik Ölçeğinde toplam 8 madde bulunmaktadır. 5'li Likert tipinde (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum) olan ölçekten alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan ise 8'dir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı uyarlama çalışmasında .80 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Siyasal Kayıtsızlık Ölçeği: Alan yazın incelendiğinde Türkçe'de siyasal kayıtsızlığı ölçen bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu nedenle gençlerin siyasal kayıtsızlığını değerlendirmek için önceki çalışmalara bakılmış ve genellikle araştırmacılar tarafından hazırlanan sorularla ölçüldüğü görülmüştür. Özellikle Dahl ve arkadaşlarının (2017) hazırladığı soruların konunun kapsamına daha uygun olduğu düşünülmüş ve o çalışmada yer alan sorular Türkiye bağlamına uyarlanmıştır. Gençlerin siyasal kayıtsızlık düzeylerini ölçen üç soru kullanılmıştır: "Siyasetle ne kadar ilgileniyorsunuz?" "Toplumda olup bitenlerle ne kadar ilgileniyorsunuz?" ve "Türkiye ile ilgili konularla ne kadar ilgileniyorsunuz?" (Cronbach's α aralığı = .78 - .86). Ölçek orijinal çalışmada sorulduğu gibi 5'li Likert tipindedir (1 = Çok fazla ilgileniyorum, 5 = Hiç ilgilenmiyorum) ve yüksek puan kayıtsızlığın düzeyini göstermektedir.

3.3.3. Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği Ölçeği: Flanagan, Syvertsen ve Stout (2007) tarafından geliştirilen ve Akfırat ve Çok (2013) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan “Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği”nin altboyutlarından biri olan “Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği” bu çalışmada siyasilere duyulan güveni ölçmek için kullanılmıştır. Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği 5 sorudan oluşmakta ve 5'li Likert tipindedir (1 = Kesinlikle

katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum). Uyarılama çalışmasında bu alt boyutun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .79 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. Kişisel Bilgi Formu: Araştırma grubunun sosyo-demografik özellikleri ile ilgili bilgi edinmek için araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formu'nda cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve politik konum ile ilgili açık uçlu ve seçmeli olarak hazırlanan sorulara yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Tanımlayıcı ve korelasyon analizlerini yapmak için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23 istatistik programı kullanılmıştır. Analizlere geçmeden önce verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığına ilişkin analizler yapılmıştır. Öncelikle Siyasal Kayıtsızlık Ölçeğine ilişkin olarak analizler gerçekleştirilmiştir. Ardından değişkenler arasındaki ilişkileri tespit etmek için Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Düzenleyici analiz için PROCESS v.3.4.1 eklentisi (Hayes, 2013) Model 1 kullanılmıştır.

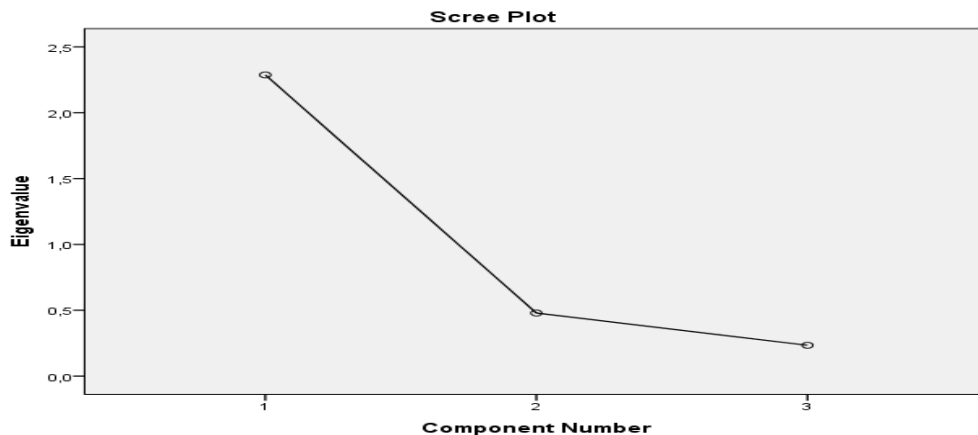
4. Bulgular

3.1. Siyasal Kayıtsızlık Ölçeğine (SKÖ) İlişkin Geçerlilik ve Güvenirlik Analizleri

3.1.1. SKÖ Faktör Yapısı

Toplam 3 maddeden oluşan ölçeğin ilk olarak faktör yapısı incelenmiştir. İlgili ölçeğin faktör yapısı scree plot analizi ile incelendiğinde özdeğeri (eigenvalue) bir faktör olduğu görülmektedir (Grafik 1). Analizde elde edilen KMO (Kaiser Meyer Olkin) değeri (.68) ve Bartlett's testi sonucunun ($p < .05$) anlamlı olduğu görülmüştür. Bu durum, ölçeğin uygulandığı örneklem sayısının ilgili analizleri yapabilmek için yeterli olduğunu göstermektedir.

Grafik 1. Siyasal Kayıtsızlık Ölçeğinin Scree-Plot Grafiği

Yapılan analiz sonucunda ölçek maddelerinin tek faktöre yüklendiği gözlenmiştir. Bütün maddelerin yüklendiği faktör toplam varyansın %76.24'ünü açıklamaktadır. Ölçek maddelerine herhangi bir rotasyon uygulanmadan faktör analizi yapılmıştır, maddelerin faktör yüklerine ilişkin sonuçlar Tablo 1'de görülebilir.

Tablo 1. Siyasal Kayıtsızlık Ölçeği (SKÖ) faktör analizi sonuçları

Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Yüzdesi (%)	Toplam Açıklanan Birikimli Varyans Yüzdesi (%)
SKÖ1	.82	76.24	76.24
SKÖ2	.92		
SKÖ3	.87		

3.1.2. SKÖ Güvenirlik Analizi Sonuçları

SKÖ'nin güvenirliğine iç güvenirlik analizleri ile bakılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığına Cronbach Alfa değeri ile bakılmıştır. Tüm ölçeğe ait içsel tutarlılık katsayısı .837 olduğu bulunmuştur. Ölçeğe ait madde toplam korelasyonları ve Cronbach Alfa iç tutarlılık bilgileri Tablo 3.2'de görülebilir.

Tablo 2. Siyasal Kayıtsızlık Ölçeği (SKÖ) maddelerine ait içsel tutarlılık analizleri

Madde	Ortalama	Standart Sapma	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Elenirse Tutarlılık	İçsel Tutarlılık Katsayısı (Cronbach Alpha)
SKÖ1	2.77	1.05	.632	.85	
SKÖ2	2.03	0.92	.788	.69	
SKÖ3	1.93	.88	.698	.78	
Toplam	6.72	2.47			.837

3.2. Korelasyon Analizi

Analizlere başlamadan önce kullanılan ölçme araçlarından elde edilen puanların çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonucunda, Politik Yeterlik Ölçeği

puanlarının çarpıklık (-.028) ve basıklık (.224); Siyasal Kayıtsızlık Ölçeği çarpıklık (.603) ve basıklık (.327) ve Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği Ölçeği puanlarının çarpıklık (.599) ve basıklık (.161) değerlerinin ± 2 aralığı (George ve Mallery, 2010) içerisinde yer aldığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar analizler için parametrik testler uygulanmasının uygun olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, histogram grafikleri incelendiğinde eğrinin normale yakın olması ve araştırma kapsamında yüksek sayıda katılımcıya (353 katılımcı) ulaşılması nedeni ile de verinin normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 3'te tüm değişkenlerin ortalamaları, standart sapmaları, güvenirlik katsayıları ve aralarındaki korelasyonlar gösterilmektedir.

Tablo 3 Betimleyici İstatistikler ve Korelasyon Tablosu

Değişkenler	Min- Max	X	SD	1	2	3	Cronbach's Alpha
1.Politik Yeterlik	12-40	25.21	4.90	-	-.509**	-.066	.65
2. Siyasal Kayıtsızlık	3-15	6.72	2.47		-	.230**	.84
3.Seçilmiş Yetkililere Güven	5-25	10.89	4.07			-	.84

** $p < .01$

Korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, siyasal kayıtsızlığın politik yeterlik ile negatif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -.509$); seçilmiş yetkililere güven ile ise pozitif yönde ve düşük düzeyde ($r = .230$) anlamlı ilişkiler gösterdiği görülmüştür. Politik yeterlik ile seçilmiş yetkililere güven arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

3.3. Düzenleyici Analiz

Düzenleyici rol bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki etki büyüklüğünün üçüncü değişkenin etkileşim etkisine bağlı olarak farklılaşmasını ifade etmektedir (Hayes, 2013). Bağımsız değişken ile düzenleyici değişkenin çarpımıyla elde edilen etkileşim, regresyon modeline dahil edildiğinde bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etki gösterdiğinde düzenleyici rolün varlığı kabul edilmektedir (Gürbüz, 2019).

Siyasal kayıtsızlık ile politik yeterlik arasındaki ilişkiyi seçilmiş yetkililere duyulan güvenin düzenlediği hipotezini (H2) test etmek için PROCESS SPSS makrosu (Hayes, 2018, Model 1,

5.000 bootstrap samples) kullanılarak düzenleyici analiz gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, genel modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir [$R^2 = .32$ ($F(3, 349) = 54,79$; $p < .001$)]. Elde edilen sonuç bağımsız değişkenlerin siyasal kayıtsızlıktaki varyansın yaklaşık %32'sini açıkladığını göstermektedir.

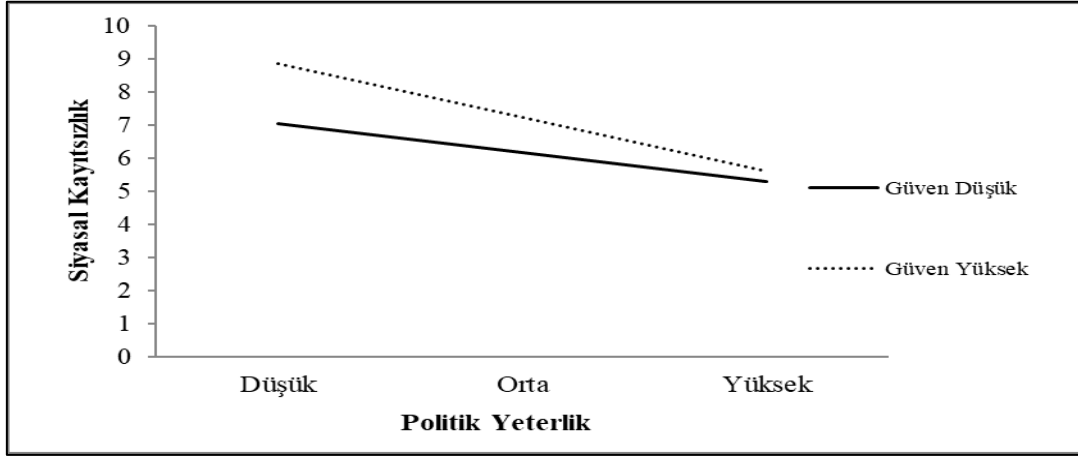
Tablo 2. Politik Yeterlik ile Siyasal Kayıtsızlık İlişkisinde Siyasalere Duyulan Güvenin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi

Değişkenler	β	SH	t	p	LLCI	ULCI
(Sabit)	6.54	1.68	3.89	.001	3.237	9.846
Politik yeterlik (PY)	-0.05	.0637	-0.78	.433	-0.175	0.075
Siyasal güven (SG)	0.60	0.146	4.12	.000	0.315	0.89
PY x SG (Etkileşim)	-0.019	0.005	-3.36	.009	-0.03	-0.008
R = .5658		R ² = ,3202		F(3, 349) = 54.79		p < .001

Bağımlı değişken = Siyasal Kayıtsızlık (SK)

Regresyon analizi sonuçları, politik yeterliğin siyasal kayıtsızlık üzerinde doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermiştir ($p = .4330$). Ancak siyasal güven ile politik yeterlik arasındaki etkileşim anlamlı bulunmuştur ($\beta = -.019$, $p = .0009$), bu da siyasal güvenin, politik yeterlik ile siyasal kayıtsızlık arasındaki ilişkiyi anlamlı şekilde değiştirdiğini göstermektedir. Başka bir deyişle, katılımcıların siyasal kayıtsızlık düzeyleri politik yeterlik düzeyinden ve seçilmiş yöneticilere duyulan güvenden etkilenmektedir. Daha da önemlisi, politik yeterlik ile güven düzeyi arasındaki etkileşim anlamlıdır ($\beta = -0.019$, $SE = 0.006$, $t = -3.36$, $p = .001$). Bu bulgu, güven düzeyinin, politik yeterlik ile siyasal kayıtsızlık arasındaki ilişkiyi düzenlediğini göstermektedir.

Grafik 2. Siyasal Kayıtsızlık ile Politik Katılım arasındaki İlişkide Güven'in Düzenleyici Rolü (Eğim Grafiği)

Bağımsız değişken (X): Politik Yeterlik; Bağımlı değişken (Y): Siyasal Kayıtsızlık; Düzenleyici değişken (Moderator): Güven düzeyi (Düşük, Yüksek)

Not: Siyasetçilere Duyulan Güven kavramı uzun olduğundan dolayı grafikte Güven ifadesi kullanılmıştır.

Eğim grafiği, politik yeterliğin farklı güven düzeylerinde siyasal kayıtsızlık üzerindeki rolünü belirlemek amacıyla incelenebilir. Politik yeterlik her koşulda siyasal kayıtsızlığı azaltmaktadır. Bu beklenen bir durumdur. Çünkü insanlar kendilerini politik olarak yeterli hissettiklerinde siyasete daha çok ilgi duyabilirler. Yüksek güven düzeyinde, politik yeterlik arttığında siyasal kayıtsızlığın çok daha keskin biçimde düştüğü görülmektedir. Grafik incelendiğinde, güvenin düşük seviyede olduğu durumda politik yeterlik arttıkça siyasal kayıtsızlık anlamlı olarak azalmaktadır ($\beta = -.17, t = -5.7491, p = .000, [-.2393; -1173]$). Ancak yüksek güven seviyesinde, politik yeterlik ile siyasal kayıtsızlık arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğu görülmektedir ($\beta = -.33, t = -10.1077, p = .000, [-.3956; -2667]$) Bir başka deyişle, yüksek siyasal güvene sahip bireylerde politik yeterlik arttıkça siyasal kayıtsızlık daha belirgin şekilde azalmaktadır. Grafik 1'de de görüldüğü üzere, güven düzeyi yüksek olan bireylerde eğim daha dik, düşük olanlarda ise daha yataydır. Bu bulgular, bireylerin siyasal süreçlere aktif katılımını artırmada yalnızca politik yeterliğin değil, aynı zamanda siyasal güvenin de kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

5. Tartışma

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin siyasal kayıtsızlıklarına yönelik engelleri aşma ve demokratik yönetim süreçlerine dahil olmalarını sağlama konusunda, algılanan siyasal yeterlik düzeyi ile siyasal güvenin rollerine odaklanılmıştır.

Üniversiteler, sosyal ve politik sermayenin inşa edildiği, eleştirel düşünmenin teşvik edildiği yegâne yükseköğretim kurumları olarak olarak işlev görmektedir. Kiess (2021), üniversite bünyesindeki derslerin ve öğrenci topluluklarının, gençlerin aktif siyasi katılımını destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılması gerektiğini savunmuştur. Özellikle, kampüs içi “demokratik laboratuvarlar” oluşturarak öğrencilerin karar alma süreçlerine doğrudan katılımını sağlamaya yönelik mekanizmalar; öğrencilerde hem örgütsel hem de bireysel düzeyde siyasal temsil deneyimini zenginleştirecektir. Eğitimcilerin demokratik katılımı teşvik etme konusundaki rolü, gençlerde siyasal yeterlik duygusunun gelişmesine katkı sağlar; ki Schulz (2005), siyasal yeterlik duygusunun aşılmasının bilgili ve katılımcı bir nesil yetiştirmedeki önemine vurgu yapmıştır. Ardèvol-Abreu ve arkadaşlarının (2017) çalışması ise, akran ortamında sürdürülen siyasal tartışmaların bireylerin siyasal yeterlik algısını güçlendirdiğini göstermiştir. Bu bağlamda, eğitim programlarının pasif bilgi aktarımından öteye geçerek, öğrenme ortamlarını tartışma, münazara ve proje temelli katılıma dönüştürmesi siyasal kayıtsızlığın üstesinden gelinmesi için elzemdir denebilir.

Schulz’un (2024) ICCS verilerini temel alan bulguları, gençlerin gelecek katılım beklentileri ile siyasal kurumlara duyulan güven arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, siyasal kurumların gençlerle kuracakları güven temelli iletişim ağlarının, gençlerin pasif konumdan çıkıp aktif yurttaşlığa yönelmeleri açısından kritik olduğunu göstermektedir (Schulz, 2024). Bu görüşü destekleyen biçimde Catterberg ve Moreno (2006)’da genel siyasete ve siyasal meselelere ilgi duyan kişilerin siyasal kurumlara daha fazla güven duyabileceklerini belirtmektedirler.

Siyasal yeterlik, kişinin siyasal sistemi etkileme yeteneğine olan inancı, genellikle siyasal kayıtsızlığı azaltıcı bir faktör olarak tanımlanmaktadır; çünkü kendilerini siyasal açıdan yeterli hisseden bireyler, siyasal süreçlere katılmaya daha yüksek eğilim göstermektedir (Groskurth vd., 2021). Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin siyasal yeterliliğini ve demokratik kurumlara olan güvenini artırmayı amaçlayan girişimler, gençlerin katılımını yeniden canlandırmak ve toplumda anlamlı değişimleri yönlendirebilecek siyasal olarak bilinçli bir nesil yetiştirmek için hayati öneme sahiptir (Abravanel ve Busch, 1975; Le ve Nguyen, 2021).

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, düşük güven düzeylerinde dahi siyasal yeterlik artışının siyasal kayıtsızlıkta anlamlı bir azalmaya yol açtığını göstermiştir. Bu bulgu, siyasal yeterliğin siyasal katılımı teşvik etmedeki değerini vurgulamaktadır. Daha da önemlisi, yüksek güven düzeyinde bu etkinin daha da güçlendiği; yüksek güven ortamlarında siyasal yeterlik artışının kayıtsızlığa karşı daha etkili bir panzehir niteliği taşıdığı anlaşılmaktadır (Shore, 2020).

Dirksmeier ve Tuitjer (2022), güven ve yeterlilik arasındaki fark edilen korelasyonlara uygun olarak, güvenin siyasi yeterlilik üzerindeki etkilerinin derin olduğunu ve daha geniş siyasi katılımı etkileme potansiyeline sahip olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca, düşük siyasi güven ve yüksek siyasi etkinliğin, özellikle geleneksel olmayan siyasal eylemlere yönelim yaratarak katılım biçimlerinin dönüşümünde belirleyici bir rol oynadığı; bu dinamiklerin geleneksel katılım davranışları ile ilişkilerinin kavranmasının, siyasal kayıtsızlığın nedenlerine ışık tutmak açısından kritik olduğu vurgulanmıştır (Pollock, 1983). Söz konusu bulgular farklı bağlamlarda yapılan çalışmalarda da ortaya konmuştur. Hem yüksek siyasi güvene hem de yüksek siyasi yeterliğe sahip bireylerin siyasi kayıtsızlıkta daha fazla azalma yaşadığını ve oy verme gibi geleneksel siyasi katılımı bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur (Acar ve Uluğ, 2021; Michalski ve ark., 2021).

Sonuç olarak, bireylerin politik yeterlik algılarının siyasal katılımları üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Düşük siyasal güven düzeyinde bile, politik yeterlik arttıkça siyasal kayıtsızlığın azalma eğilimi göstermesi, bireylerin siyasi yeterlik hislerinin siyasete olan ilgilerini artırdığına işaret etmektedir. Öte yandan, yüksek siyasal güven ortamında, siyasal yeterliğin etkisi belirginleşmektedir; güvenin yüksek olduğu gruplarda, siyasal kayıtsızlığın azalması beklenmektedir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, üniversite öğrencileri arasındaki siyasal kayıtsızlığı azaltmak için iki temel eksene odaklanmıştır: siyaset kurumuna duyulan güvenin inşası ve bireylerde siyasi yeterlik duygusunun teşvik edilmesi. Güveni yeniden tesis etmede ve siyasi katılımı teşvik etmede kritik öneme sahip olan artan şeffaflık ve hesap verebilirliğe olan ihtiyaç ortadadır. Bununla beraber siyasi konularda güven ve yeterlilik geliştirmek, üniversite öğrencilerini kayıtsızlığın üstesinden gelmeye ve demokratik sürece aktif olarak katılmaya motive etmek için olmazsa olmazdır. Gençlerin, kendilerini yetkin ve yeterli, politikacıları da güvenilir algıladıklarında, kayıtsızlığı reddetme ve siyasi alanda aktif katılımı benimseme olasılıkları daha yüksek olacaktır. Bu doğrultuda, toplumsal katılımı güçlendirecek adil süreçler, şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının artırılması, aktif vatandaşlık kültürünün yerleşmesi açısından kritik önem taşımaktadır.

Elde edilen bulgular, siyasi etkinliğin geliştirilmesinin ve siyasi kurumlara ve siyasetçilere duyulan güvenin artırılmasının, siyasi kayıtsızlığın azaltılması ve daha aktif bir vatandaşlığın teşvik edilmesi için çok önemli olduğunu göstermektedir. Çalışma, genç yetişkinler arasında

siyasal katılımı teşvik etmek isteyen politika yapıcılar, eğitimciler ve sivil toplum kuruluşları için önemli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışma genç seçmenleri merkezine almayı amaçlamış ancak bunu üniversite öğrencileri gibi sınırlı bir örneklem üzerinden gerçekleştirmiştir. İlerleyen çalışmalar daha geniş bir örneklem ile ve özellikle de üniversite eğitimi almayan gençlere odaklanabilir. Üniversiteye gitmeyen gençlerin siyasal katılım gösterme olasılığının daha düşük olduğu ve genellikle kurumsal destekten yoksun oldukları söylenebilir. Dolayısıyla yapılacak çalışmalar bu gruptaki gençlerin aktif siyasal katılımının önüne geçen farklı engellerin varlığına temas ederek yeni çalışma alanlarının doğmasına sebebiyet verebilir. Özetle, gençlerin siyasete yönelik kayıtsızlıklarının kayıtsızlıktan çok güven, temsil eksikliği ve sorunlarının mevcut siyasi kurumlar tarafından ele alındığına dair inanç eksikliğiyle ilgili olduğu söylenebilir.

Gelecek araştırmalar, önerilen modelin farklı kültürel ve sosyo-ekonomik bağlamlarda uygulanabilirliğini test ederek, demokratik yönetişimin sürdürülebilirliğine dair derinlemesine içgörüler sağlayabilir.

Kaynakça

- Abravanel, M. D. ve Busch, R. J. (1975). Political competence, political trust, and the action orientations of university. *The Journal of Politics*, 37(1), 57-82.
- Acar, Y. G. ve Uluğ, Ö. M. (2021). When and why does political trust predict well-being in authoritarian contexts? examining the role of political efficacy and collective action among opposition voters. *British Journal of Social Psychology*, 61(3), 861-881. <https://doi.org/10.1111/bjso.12505>
- Akfırat, O. N. ve Çok, F. (2013). The Turkish adaptation of the scale that effect political and social participation. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 46(2), 369-398.
- Akoji, O. R. (2024). Impact of political apathy on the democratic process and governance in nigeria. *International Journal of Humanities, Literature and Art Research*, 6(6), 89-94. <https://doi.org/10.70382/mejhlar.v6i6.006>
- Ardèvol-Abreu, A., Diehl, T. ve Zúñiga, H. G. (2017). Antecedents of internal political efficacy incidental news exposure online and the mediating role of political discussion. *Politics*, 39(1), 82-100. <https://doi.org/10.1177/0263395717693251>
- Bliuc, A. M., Betts, J. M., Vergani, M., Bouguettaya, A. ve Cristea, M. (2024). A theoretical framework for polarization as the gradual fragmentation of a divided society. *Communications Psychology*, 2(75). <https://doi.org/10.1038/s44271-024-00125-1>
- Cammaerts, B., Bruter, M., Banaji, S., Harrison, S. ve Anstead, N. (2014). The myth of youth apathy. *American Behavioral Scientist*, 58, 645 - 664. <https://doi.org/10.1177/0002764213515992>
- Campbell, A., Gurin, G. ve Miller, W. (1954). *The voter decides*. Row, Peterson.

- Catterberg, G., ve Moreno, A. (2006). The individual bases of political trust: Trends in new and established democracies. *International Journal of Public Opinion Research*, 18(1), 31-48. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edh081>
- Chen, M. ve Madni, G. R. (2024). Unveiling the role of political education for political participation in China. *Heliyon*, 10(10), 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31258>
- Coleman, S. (2012). Believing the news: From sinking trust to atrophied efficacy. *European Journal of Communication*, 27, 35 - 45. <https://doi.org/10.1177/0267323112438806>
- Craig, S. (1979). Efficacy, trust, and political behavior. *American Politics Research*, 7, 225-239. <https://doi.org/10.1177/1532673X7900700207>
- Dahl, V., Amnå, E., Banaji, S., Landberg, M., Šerek, J., Ribeiro, N., Beilmann, M., Pavlopoulos, V. ve Zani, B. (2018). Apathy or alienation? Political passivity among youths across eight European Union countries. *European Journal of Developmental Psychology*, 15, 284-301. <https://doi.org/10.1080/17405629.2017.1404985>
- DePaula, N. (2023). Political ideology and information technology in government online communication. *Government Information Quarterly*, 40(1), 101747. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2022.101747>
- Dirksmeier, P. ve Tuitjer, L. (2022). Do trust and renewable energy use enhance perceived climate change efficacy in Europe?. *Environment, Development and Sustainability*, 25(8), 8753-8776. <https://doi.org/10.1007/s10668-022-02421-4>
- Ellison, M., Pollock, G. ve Grimm, R. (2020). Young people's orientations towards contemporary politics: Trust, representation and participation. *Z Erziehungswiss* 23, 1201–1226 <https://doi.org/10.1007/s11618-020-00984-4>
- Eroğlu, E. (2023). *Beyond apathy: Dynamics of youth political participation in contemporary Europe* [Yüksek Lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Fieldhouse, E., Tranmer, M. ve Russell, A. (2007). Something about young people or something about elections? Electoral participation of young people in Europe: Evidence from a multilevel analysis of the European Social Survey. *European Journal of Political Research*, 46, 797-822. <https://doi.org/10.1111/J.1475-6765.2007.00713.X>
- Flanagan, C. A., Syvertsen, A. K. ve Stout, M. D. (2007). Civic Measurement Models: Tapping Adolescents' Civic Engagement. CIRCLE Working Paper 55. Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement (CIRCLE).
- Folu, O. (2020). Political apathy: A worrisome impediment to electoral process in Nigeria. *Research on Humanities and Social Sciences*, 10, 61-66. <https://doi.org/10.7176/rhss/10-4-09>
- Fox, S. (2015). *Apathy, alienation and young people: The political engagement of British millennials* [Doktora tezi, University of Nottingham]
- Froiland, J. M. (2015) *Political apathy and youth*. EBSCO Research starters; Salem press Encyclopedia.
- George, D. ve Mallery, P. (2010) *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference 17.0 update*. 10th Edition, Pearson.

- Grassi, E. F. G., Portos, M. ve Felicetti, A. (2024). Young people's attitudes towards democracy and political participation: Evidence from a cross-European study. *Government and Opposition*, 59(2), 582-604. <https://doi.org/10.1017/gov.2023.16>
- Guo, Y. (2022). How does social media influence young Chinese females' government trust?. *International Journal of Electronic Government Research*, 18(1), 1-31. <https://doi.org/10.4018/ijegr.311418>
- Gürbüz, S. (2019). AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi. Seçkin Yayıncılık.
- Hayes, A. F. (2013). Mediation, moderation, and conditional process analysis. A. F. Hayes (Ed.) içinde (ss. 12-20). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*.
- Hayes, A. F. (2018). Partial, conditional, and moderated moderated mediation: Quantification, inference, and interpretation. *Communication monographs*, 85(1), 4-40. <https://doi.org/10.1080/03637751.2017.1352100>
- Hetherington, M. (1999). The effect of political trust on the presidential vote, 1968–96. *American Political Science Review*, 93(2), 311-326. <https://doi.org/10.2307/2585398>
- Hollister, R. M., Wilson, N. ve Levine, P. (2008). Educating students to foster active citizenship. *Peer Review*, 10(2–3), 18-22.
- Jenkins, K., Andolina, M., Keeter, S. ve Zukin, C. (2003). Is civic behavior political? Exploring the multidimensional nature of political participation içinde *Annual conference of the Midwest Political Science Association*, Chicago.
- Keefer, P., Scartascini, C. ve Vlaicu, R. (2021). Trust, populism, and the quality of government. *The Oxford Handbook of the Quality of Government*, 249-267. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198858218.013.13>
- Kiess, J. (2021). Learning by doing: The impact of experiencing democracy in education on political trust and participation. *Politics*, 42(1), 75 - 94. <https://doi.org/10.1177/0263395721990287>
- Kim, H. (2018). A cross-national examination of political trust in adolescence: the effects of adolescents' educational expectations and country's democratic governance. *Young*, 27(3), 245-278. <https://doi.org/10.1177/1103308818778439>
- Kitanova, M. (2019). Youth political participation in the eu: evidence from a cross-national analysis. *Journal of Youth Studies*, 23(7), 819-836. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1636951>
- Le, K. ve Nguyen, M. (2021). In-utero exposure to rainfall variability and early childhood health. *World Development*, 144, 105485. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2021.105485>
- Levy, B. L. M. (2013). An empirical exploration of factors related to adolescents' political efficacy. *Educational Psychology*, 33(3), 357-390. <https://doi.org/10.1080/01443410.2013.772774>
- Levy, B. L. M., ve Akiva, T. (2019). Motivating political participation among youth: An analysis of factors related to adolescents' political engagement. *Political Psychology*, 40(5), 1039-1055. <https://doi.org/10.1111/pops.12578>

- Lissitsa, S. (2021). Effects of digital use on trust in political institutions among ethnic minority and hegemonic group—A case study. *Technology in Society*, 66, 101633. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101633>
- Loader, B. D., Vromen, A. ve Xenos, M. A. (2014). The networked young citizen: Social media, political participation and civic engagement. *Policy & Internet*, 6(2), 120–148. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.871571>
- Longo, N. V. ve Meyer, R. P. (2006). *College students and politics: A literature review*. Center for Information & Research on Civic Learning & Engagement, Working paper, 46.
- Loveless, M. (2013). The deterioration of democratic political culture: Consequences of the perception of inequality. *Social Justice Research*, 26, 471-491. <https://doi.org/10.1007/S11211-013-0198-7>
- McDonnell, J. (2019). Municipality size, political efficacy and political participation: A systematic review. *Local Government Studies*, 46(3), 331-350. <https://doi.org/10.1080/03003930.2019.1600510>
- Michalski, P., Marchlewska, M., Furman, A., Szczepańska, D., Panayiotou, O., Molenda, Z., ... ve Górska, P. (2021). To advise and scrutinize the government? Two types of political knowledge, political trust and unconventional participation. *Current Psychology*, 42(14), 12104-12117. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02561-2>
- Milburn-Shaw, H. ve Walker, D. (2017). The politics of student engagement. *Politics*, 37(1), 52-66. <https://doi.org/10.1177/0263395715626157>
- Nwambuko, T. C., Njoku, C. C. ve Omiunu, F. (2024). Voter apathy in nigerian electoral democracy: An insidious enigma to national development. *International Journal of Current Science Research and Review*, 07(03), 1769-1779. <https://doi.org/10.47191/ijcsrr/v7-i3-39>
- Oosterhoff, B., Kaplow, J. B., Layne, C. M. ve Pynoos, R. S. (2018). Civilization and its discontented: Links between youth victimization, beliefs about government, and political participation across seven american presidencies. *American Psychologist*, 73(3), 230-242. <https://doi.org/10.1037/amp0000189>
- Parreira, C., Tavana, D. L. ve Harb, C. (2023). Ethnic political socialization and university elections. *Party Politics*, 30(3), 550-569. <https://doi.org/10.1177/13540688231166088>
- Pollock, P. (1983). The participatory consequences of internal and external political efficacy: A research note. *Political Research Quarterly*, 36, 400 - 409. <https://doi.org/10.1177/106591298303600306>
- Rawson, S. V. (2014). Democracy and the dynamics of indifference. *Perspectivas-Journal of Political Science*, (12), 97-115. <https://doi.org/10.21814/perspectivas.56>
- Ro, H. K., Fernandez, F. ve Bergom, I. (2022). How can STEM disciplines support political engagement? Examining student characteristics and college experiences. *Education Policy Analysis Archives*, 30(53), 1-24. <https://doi.org/10.14507/epaa.30.6872>
- Rogers, R. (2000). *In the arena: The political behavior and attitudes of young people*. Oxford University Press.

- Saha, L. J. ve Print, M. (2010). Student school elections and political engagement: A cradle of democracy?. *International Journal of Educational Research*, 49(1), 22-32. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2010.05.004>
- Sarfraz, A., Ahmed, S., Khalid, A. ve Ajmal, M. A. (2012). Reasons for political interest and apathy among university students: A qualitative study. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 10(1), 61-67.
- Schulz, W. (2005). Political efficacy and expected political participation among lower and upper secondary students. Paper prepared for the ECPR General Conference, Budapest, Hungary
- Schulz, W. (2024). Young people's trust in institutions, civic knowledge and their dispositions toward civic engagement. *Large-Scale Assessments in Education*, 12(1). <https://doi.org/10.1186/s40536-024-00210-1>
- Serebryakov, A. (2022). Ideas of civic education in modern republicanism. *Chelovek*, 33(6), 88-104. <https://doi.org/10.31857/s023620070023381-6>
- Shore, J. (2020). How social policy impacts inequalities in political efficacy. *Sociology Compass*, 14(5), e12784. <https://doi.org/10.1111/soc4.12784>
- Sohl, S. (2010). Political efficacy revisited—a clearer concept and a way of approaching political inequality içinde presentation at the workshop on The Dilemma of Political Sophistication and Political Equality. ECPR Joint Sessions, Münster, Germany, 22nd-27th March.
- Tang, Q., Kamarudin, S. ve Zhang, X. (2024). Wechat news contact among chinese youth and impact on political participation: The role of social capital, political trust, and media literacy. *Studies in Media and Communication*, 12(1), 309-320. <https://doi.org/10.11114/smc.v12i1.6572>
- Teorell, J. (2006). Political participation and three theories of democracy: A research inventory and agenda. *European Journal of Political Research*, 45(5), 787-810.
- Toğan, H. (2006). *Politik katılımın eğitim düzeyi, cinsiyet ve psikolojik değişkenler bağlamında incelenmesi* [Yüksek Lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Van der Meer, T. W. G. (2017). Political trust and the “crisis of democracy”. İçinde *Oxford research encyclopedia of politics*. Oxford University Press
- Verba, S., Scholzman, K. L. ve Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Winsvold, M., Haugsgjerd, A., Saglie, J. ve Seggaard, S. B. (2024). What makes people trust or distrust politicians? Insights from open-ended survey questions. *West European Politics*, 47(4), 759-783. <https://doi.org/10.1080/01402382.2023.2268459>
- Yaakub, M. T., Kamil, N. L. M. ve Nordin, W. N. A. W. M. (2023). Youth and political participation: what factors influence them?. *Jurnal Institutions and Economies*, 15(2), 87-114. <https://doi.org/10.22452/ijie.vol15no2.4>
- Yu, H. ve Wang, F. (2025). Understanding the dynamics of ideological and political education: Influences on student political awareness and civic involvement. *Current Psychology*, 44, 5695–5712. <https://doi.org/10.1007/s12144-025-07588-3>

- Zhao, P. ve Cao, S. (2024). To participate or not to participate? Influence mechanism of artificial intelligence on Chinese college students' willingness to participate in online politics. *BMC psychology*, 12(525). <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02009-9>
- Zúñiga, H. G. d., Goyanes, M. ve Díaz, A. M. (2024). Twitter communication among democracy actors: how interacting with journalists and elected officials influence people's government performance assessment and trust. *Social Media + Society*, 10(1), 1-17. <https://doi.org/10.1177/20563051241232907>